LEADER mreža Hrvatske
Jozefinska cesta 27
47 250 Duga Resa
Republika Hrvatska

STRUČNI POSJET ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA EUROPSKIM INSTITUCIJAMA U ORGANIZACIJI NACIONALNE ZAKLADE ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA

Izvješće sudionika

Izvješće sastavila: Manuela Antičević, LEADER mreža Hrvatske
U Visu, 08.07.2026.

LEADER mreža Hrvatske
Jozefinska cesta 27
47 250 Duga Resa
Republika Hrvatska

UVOD

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva organizirala je stručni studijski posjet europskim institucijama na temu novog Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) Europske unije za razdoblje 2028. – 2034., koji je održan od 1. do 3. srpnja 2026. godine.
Program je bio usmjeren na razumijevanje predložene nove arhitekture koju donosi prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028. – 2034. i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 i Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 {SWD(2025) 565 final} s posebnim naglaskom na institucionalne perspektive, zakonodavni postupak, implikacije za organizacije civilnog društva te moguće učinke na nacionalno i regionalno planiranje razvojnih prioriteta.
U programu studijskog posjeta sudjelovalo je osamnaest organizacija uključenih u jedan od sljedećih programa Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva:

a) Centri znanja za društveni razvoj u Republici Hrvatskoj
b) Tematske sustavne podrške
c) Hrvatski centar podrške društvenim inovacijama i poduzetništvu

Sukladno programu, prvog dana, u srijedu, 1. srpnja 2026., održan je posjet Europskom revizorskom sudu u Luxembourgu, gdje su sudionici imali priliku susresti se s gđom Ivanom Maletić, članicom Europskog revizorskog suda, te članovima njezina ureda.
Drugog dana, u četvrtak, 2. srpnja 2026., organiziran je posjet Europskom parlamentu, gdje je održan sastanak s gosp. Karlom Resslerom, zastupnikom u Europskom parlamentu i izvjestiteljem za nacionalne i regionalne partnerske planove, kao i posjet Glavnoj upravi za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje (DG EMPL), gdje je održan sastanak s gđom Katarinom Ivanković Knežević, direktoricom za socijalna prava i uključivanje.
Trećeg dana, u petak, 3. srpnja 2026., održan je sastanak u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru (EGSO), nakon čega je program zaključen posjetom Uredu Hrvatske gospodarske komore u Bruxellesu, gdje je predstavljen rad udruge HEF28.
Studijski posjet omogućio je izravnu komunikaciju sa sugovornicima iz više institucija Europske unije te je pridonio boljem razumijevanju odnosa između budućeg zakonodavnog okvira, proračunskih prioriteta i mogućnosti uključivanja organizacija civilnog društva u procese planiranja, zagovaranja i provedbe politika.

SVRHA I RELEVANTNOST SUDJELOVANJA LEADER MREŽE HRVATSKE

LEADER mreža Hrvatske sudjelovala je u programu studijskog posjeta u svojstvu partnerske organizacije Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva, u okviru Hrvatskog centra podrške društvenim inovacijama i poduzetništvu. Sudjelovanje u ovom programu bilo je osobito relevantno s obzirom na ulogu LEADER mreže Hrvatske u zastupanju interesa lokalnih ruralnih i ribarstvenih zajednica, lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) i lokalnih akcijskih skupina u ribarstvu (FLAG-ova), kao i u promicanju pristupa LEADER/CLLD kao participativnog, teritorijalnog i višesektorskog modela upravljanja razvojem.
LEADER mreža Hrvatske kontinuirano prati rasprave o novom financijskom razdoblju 2028. – 2034., od objave prijedloga regulatornog okvira, u srpnju 2025. godine. Posebna pozornost usmjerena je na prijedlog uspostave jedinstvenog nacionalnog i regionalnog fonda i implikacijama na provedbu LEADER/CLLD kao dokazano učinkovitog modela razvoja lokalnih zajednica. Predloženi pristup koji objedinjuje dosadašnje kohezijske, socijalne, poljoprivredne i ribarstvene instrumente sa sobom nosi potencijal za pojednostavljenje upravljanja na razini Europske komisije i država članica, ali istodobno

otvara i niz pitanja vezanih uz vidljivost pojedinih politika, rizik centralizacije i pitanje dostupnost sredstava manjim dionicima te očuvanje teritorijalnog i participativnog pristupa razvoju.
U tom je kontekstu sudjelovanje LEADER mreže Hrvatske u programu studijskog posjeta imalo višestruku vrijednost jer je omogućeno stjecanje neposrednih uvida u način na koji različite institucije Europske unije promatraju novi Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2028.-34., pružene su dodatne informacije o tijeku zakonodavnog procesa, te je doprinijelo razumijevanju mogućih posljedica za nacionalne i regionalne partnerske planove. Posebna vrijednost posjeta ogleda se u činjenici da su iznesena stajališta dolazila iz različitih institucionalnih okruženja – revizijskog, zakonodavnog, izvršnog i savjetodavnog – što je omogućilo cjelovitije sagledavanje reformskog prijedloga.
LEADER mrežu Hrvatske predstavljala je Manuela Antičević, zaposlena na radnom mjestu programske voditeljice u LAG-u Škoji i FLAG-u Škoji. Obje su organizacije članice LEADER mreže Hrvatske, a Manuela Antičević ujedno je i članica Upravnog odbora LEADER mreže Hrvatske. Materijali i informacije prikupljeni tijekom studijskog posjeta predstavljaju važnu osnovu za daljnje zagovaračke aktivnosti LEADER mreže Hrvatske, osobito u kontekstu zaštite i jačanja pozicije LEADER/CLLD pristupa u novom financijskom razdoblju.

POSJET EUROPSKOM REVIZORSKOM SUDU

Tijekom posjeta Europskom revizorskom sudu sudionici su upoznati s ulogom, mandatom i načinom rada ove institucije. Uvodno izlaganje održala je Ana Radnić Jurak, voditeljica ureda Ivane Maletić, koja je predstavila institucionalni položaj Europskog revizorskog suda u okviru sustava Europske unije, njegove nadležnosti u pogledu kontrole zakonitosti, pravilnosti i učinkovitosti trošenja sredstava EU-a, kao i važnost posebnih izvješća i mišljenja u oblikovanju budućih proračunskih i regulatornih rješenja.
U drugom dijelu programa predstavljena su dva relevantna dokumenta Europskog revizorskog suda. Prvi se odnosio na Tematsko izvješće 11/2025 o transparentnosti financiranja sredstvima Europske unije dodijeljenim nevladinim organizacijama. Drugi dokument bilo je Mišljenje 10/2026 o okviru za praćenje proračunskih rashoda i učinkovitosti, s posebnim osvrtom na prijedlog nove uredbe kojom se za razdoblje 2028. – 2034. predviđa uspostava objedinjena europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost.

Tematsko izvješće 11/2025 o transparentnosti financiranja nevladinih organizacija

U sklopu predstavljanja Tematskog izvješća 11/2025 poseban naglasak stavljen je na pitanje transparentnosti financiranja nevladinih organizacija iz proračuna Europske unije. Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 definira nevladinu organizaciju kao dobrovoljnu neprofitnu organizaciju neovisnu o vladi, koja nije politička stranka niti sindikat. Međutim, nalazi revizije pokazali su da unatoč određenim poboljšanjima u dostupnosti podataka i transparentnosti financiranja i dalje postoje značajni nedostaci u identifikaciji i registraciji subjekata koji se vode kao nevladine organizacije.
Istaknuto je da ne postoji dovoljno pouzdan i dosljedan pregled ukupne potrošnje sredstava EU-a namijenjenih nevladinim organizacijama. Podaci nisu ujednačeno strukturirani, klasifikacija korisnika nije uvijek dosljedna, a postojeći informacijski sustavi ne omogućuju jednostavno praćenje niti usporedbu. Dodatno je naglašeno da upravitelji financijskih sredstava provjeravaju formalne zahtjeve vezane uz transparentnost primatelja, ali ne provode sustavnu i proaktivnu provjeru poštuju li primatelji vrijednosti Europske unije.
Revizija je provedena u Njemačkoj, Španjolskoj i Švedskoj, pri čemu je kriterij odabira bio opseg financijskih sredstava namijenjenih nevladinim organizacijama. U raspravi je posebno naglašena važnost činjenice da Ugovor o Europskoj uniji prepoznaje potrebu transparentnog i kontinuiranog dijaloga s organizacijama civilnog društva, uključujući nevladine organizacije. Upravo zato izostanak jedinstvene i operativno primjenjive definicije nevladine organizacije predstavlja ozbiljan problem, jer otežava

prikupljanje usporedivih podataka, praćenje utroška sredstava i oblikovanje javnih politika utemeljenih na dokazima.
Kao ključne preporuke izdvojeni su: potreba za dosljednijom primjenom kriterija za utvrđivanje statusa nevladine organizacije, razvoj IT sustava koji omogućuju prikupljanje pouzdanih, potpunih i ažurnih financijskih podataka te objava informacija o dodijeljenim sredstvima u strojno čitljivom formatu, kako bi se omogućila daljnja obrada i analiza podataka. Za organizacije civilnog društva i njihove mreže ovi su nalazi osobito važni jer potvrđuju potrebu za daljnjim zagovaranjem transparentnih, pravednih i administrativno izvedivih modela financiranja.

Mišljenje 10/2026 o okviru za praćenje rashoda i učinkovitosti
U predstavljanju Mišljenja 10/2026 poseban je naglasak stavljen na nedostatke povezane s predloženim sustavom pokazatelja i okvirom za praćenje provedbe budućeg objedinjenog fonda. Istaknuto je da je deklarirani cilj Komisije pojednostavljenje financijske arhitekture, no ocjena Europskog revizorskog suda upućuje na to da bi se pojednostavljenje moglo ostvariti ponajprije u odnosu između Europske komisije i država članica. Istodobno postoji realna mogućnost da administrativno opterećenje na nacionalnoj i regionalnoj razini, kao i na razini krajnjih korisnika, ostane nepromijenjeno ili se čak dodatno poveća.
Posebno su istaknuti nedostaci sadržani u prilozima koji se odnose na pokazatelje i sustav izvještavanja. Prema iznesenom tumačenju, predloženi okvir uspješnosti omogućuje praćenje napretka u provedbi, ali ne pruža dovoljno kvalitetnu osnovu za procjenu ostvarenja stvarnih ciljeva politika Europske unije. Drugim riječima, moguće je pratiti koliko je aktivnosti provedeno ili koliko je sredstava ugovoreno, ali je znatno teže procijeniti ostvaruju li ta ulaganja željene društvene, teritorijalne, gospodarske ili okolišne učinke.
Ovakvo je upozorenje osobito važno za pristupe poput LEADER/CLLD-a, koji se temelje na integriranom lokalnom razvoju, participaciji i dugoročnim promjenama u kvaliteti života lokalnih zajednica. Ako pokazatelji ostanu pretežito usmjereni na administrativnu provedbu, postoji opasnost da se podcijene specifični doprinosi lokalno vođenih razvojnih pristupa, društvenih inovacija i manjih projekata čiji se učinci često očituju kvalitativno i dugoročno.

POSJET EUROPSKOM PARLAMENTU

U okviru posjeta Europskom parlamentu održan je sastanak s Karlom Resslerom, zastupnikom u Europskom parlamentu i izvjestiteljem za nacionalne i regionalne partnerske planove (NRPP). Tijekom sastanka predstavljeni su ključni elementi prijedloga Europske komisije za uspostavu jedinstvenog fonda, kao i osnovne značajke zakonodavnog postupka koji slijedi. Naglašeno je da se u predstojećem razdoblju očekuju intenzivni pregovori u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije, tijekom kojih će se raspravljati o sadržaju uredbe, raspodjeli nadležnosti, sustavu upravljanja i prioritetima financiranja. Sudionici su, putem dostavljenih materijala, upoznati i s amandmanima na prijedlog uredbe sadržanim u privremenom izvješću od 11. svibnja 2026. Rasprava je pokazala kako će pregovori oko konačnog teksta uredbe biti od presudne važnosti za oblik budućih nacionalnih i regionalnih partnerskih planova, ali i za položaj organizacija civilnog društva, lokalnih inicijativa i teritorijalnih razvojnih instrumenata unutar novog fonda.
Predstavnici sudjelujućih organizacija istaknuli su potrebu pravovremenog, sustavnog i smislenog uključivanja organizacija civilnog društva u pripremu Nacionalnog i regionalnog partnerskog plana Republike Hrvatske. Posebno je izražena zabrinutost da bi iskustva iz izrade Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. mogla biti ponovljena, odnosno da ključni dionici iz civilnog društva, lokalne razine i partnerskih mreža ne bi bili uključeni u dovoljnoj mjeri i u dovoljno ranoj fazi procesa.
Dodatno je istaknuta bojazan da bi znatan dio sredstava mogao biti usmjeren prvenstveno na velike infrastrukturne projekte, dok bi manji, lokalno utemeljeni i participativni razvojni projekti mogli biti

marginalizirani. Ova je zabrinutost bila, u određenoj mjeri, podudarna s upozorenjima iznesenima tijekom sastanka u Europskom revizorskom sudu, gdje je također naglašena opasnost da objedinjavanje fondova može dovesti do slabije vidljivosti pojedinih specifičnih politika i ciljnih skupina.

POSJET DG EMPL-u

U okviru posjeta Glavnoj upravi za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje (DG EMPL) održan je sastanak s Katarinom Ivanković Knežević, direktoricom za socijalna prava i uključivanje. Tijekom izlaganja predstavljeni su recentni i budući strateški dokumenti, analize i inicijative u području socijalne politike, zapošljavanja, vještina i uključivanja. Spomenuti su i dokumenti te inicijative koji izlaze izvan okvira godišnjeg programa rada Komisije, uključujući aktivnosti povezane sa strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem, razvojem vještina, procjenom postojećih mehanizama te mogućim proširenjem mreže javnih službi za zapošljavanje.
U izlaganju je posebno naglašeno da napredak u području digitalnih vještina i inovacija nije dostatan u odnosu na potrebe tržišta rada i ambicije Europske unije. U tom smislu otvoreno je pitanje kako će se u novom financijskom okviru osigurati odgovarajuća ulaganja u razvoj ljudskog kapitala, cjeloživotno učenje, inkluzivne socijalne usluge i pristup zapošljavanju za ranjive skupine.
Predstavljene su i okvirne financijske omotnice u kontekstu novog višegodišnjeg financijskog okvira, pri čemu je posebno istaknuto da se 14% ulaganja treba povezati sa socijalnim ciljevima. Sudionici su pritom izrazili zabrinutost zbog nejasnoće u pogledu opsega tih ulaganja, odnosno odnosi li se navedeni postotak isključivo na određene socijalne mjere ili obuhvaća i socijalnu infrastrukturu te ulaganja koja su se, u prethodnim razdobljima, financirala kroz instrumente povezane s Europskim socijalnim fondom. Ova nejasnoća važna je za organizacije civilnog društva jer izravno utječe na mogućnost planiranja budućih inicijativa i pozicioniranja unutar novog sustava financiranja.

POSJET EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU

Tijekom posjeta Europskom gospodarskom i socijalnom odboru (EGSO) sudionike su ugostili predstavnici Skupine III, čije je djelovanje usmjereno na jačanje participativne demokracije i osiguravanje da politike i provedbeni modeli odražavaju interese građana i organiziranog civilnog društva. Predstavljen je način rada EGSO-a, njegova savjetodavna uloga u zakonodavnom procesu Europske unije, kao i načini na koje organizacije civilnog društva mogu koristiti ovaj prostor za iznošenje stajališta i oblikovanje preporuka.
Lohan Cillian, predsjednik Skupine III, istaknuo je važnost dijaloga i uloge organiziranog civilnog društva u stručnim skupinama koje djeluju u područjima jedinstvenog tržišta, proizvodnje i potrošnje, poljoprivrede, ruralnog razvoja i zaštite okoliša te prometa, energije, infrastrukture i informacijskog društva. Posebno je naglašeno da snažnije uključivanje organizacija civilnog društva doprinosi legitimnosti europskih politika i pomaže u prepoznavanju stvarnih potreba na terenu.
Lidija Pavić Rogošić informirala je sudionike o konkretnim mogućnostima suradnje organizacija civilnog društva s EGSO-om, uključujući sudjelovanje u događanjima, savjetovanjima i drugim oblicima dijaloga. Za mreže poput LEADER mreže Hrvatske to otvara dodatni prostor za strateško zagovaranje, povezivanje s europskim partnerima i pravodobno uključivanje u rasprave koje se odnose na buduće programe i instrumente potpore.

LEADER mreža Hrvatske
Jozefinska cesta 27
47 250 Duga Resa
Republika Hrvatska

POSJET UREDU HRVATSKE GOSPODARSKE KOMORE U BRUXELLESU

Završni dio programa obuhvatio je posjet Uredu Hrvatske gospodarske komore u Bruxellesu, gdje je predstavljen rad udruge HEF28. Ovaj je sastanak pridonio boljem razumijevanju važnosti umrežavanja hrvatskih dionika na europskoj razini, posebno u kontekstu predstavljanja nacionalnih interesa, razmjene informacija i uspostave suradnje s relevantnim akterima iz institucija Europske unije i drugih organizacija sa sjedištem u Bruxellesu.
Posjet je dodatno potvrdio važnost prisutnosti hrvatskih organizacija i predstavničkih tijela u Bruxellesu kao mjesta pravodobnog informiranja, povezivanja i strateškog zagovaranja. Za organizacije civilnog društva, osobito one koje djeluju u području lokalnog razvoja, socijalnih inovacija i teritorijalne suradnje, ovakvi kontakti mogu imati važnu ulogu u praćenju procesa, pronalaženju partnerstava i predstavljanju specifičnih sektorskih interesa.

KLJUČNI NLAZI I IMPLIKACIJE ZA ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

Na temelju svih održanih sastanaka može se zaključiti da je prijedlog novog Višegodišnjeg financijskog okvira i objedinjavanja više politika u jedinstveni fond istodobno prilika i rizik za organizacije civilnog društva. S jedne strane, objedinjeni okvir može otvoriti prostor za integriraniji pristup razvoju i snažnije povezivanje teritorijalnih, socijalnih, gospodarskih i okolišnih ciljeva. S druge strane, postoji opravdana zabrinutost da bi takav model mogao oslabiti vidljivost pojedinih politika, smanjiti specifičnu usmjerenost pojedinih instrumenata i otežati pristup financiranju manjim organizacijama i lokalnim inicijativama.
Posebno je važno upozorenje da se administrativno rasterećenje ne smije promatrati isključivo iz perspektive Europske komisije i nacionalnih upravljačkih tijela. Za krajnje korisnike, uključujući organizacije civilnog društva, male lokalne aktere, LAG-ove i FLAG-ove, ključno je pitanje hoće li novi model doista pojednostaviti prijavu, provedbu, izvještavanje i dokazivanje rezultata ili će proizvesti dodatnu složenost. U tom smislu, osobito je važna potreba za zadržavanjem instrumenta koji prepoznaje male i srednje lokalne inicijative te koji omogućuje financiranje razvojnih procesa odozdo prema gore.
Jedan od važnih zaključaka odnosi se i na potrebu snažnije potpore manjim organizacijama civilnog društva. Iz nalaza Europskog revizorskog suda proizlazi da male organizacije postižu slabije rezultate u procjenama transparentnosti, ponajprije zbog ograničenih administrativnih kapaciteta. To upućuje na potrebu oblikovanja sustava potpore koji neće kažnjavati organizacije zbog njihove veličine, već će im omogućiti jačanje administrativnih i upravljačkih sposobnosti.

Važnost Europskog semestra i nacionalnih partnerskih planova

Jedan od najvažnijih sadržajnih naglasaka studijskog posjeta odnosio se na vezu između novog fonda i Europskog semestra. Iz izloženih informacija proizlazi da će nacionalni i regionalni partnerski planovi trebati učinkovitije odgovarati na izazove prepoznate kroz Europski semestar, osobito kroz preporuke po državama članicama i dokumente povezane s Europskim stupom socijalnih prava. Time Europski semestar postaje ne samo okvir za makroekonomsko i strukturno praćenje, nego i izravan referentni mehanizam za planiranje budućih ulaganja.
Za Republiku Hrvatsku to znači da će od posebne važnosti biti pravodobno praćenje preporuka Vijeća i pripadajućih analitičkih dokumenata Europske komisije. Organizacije civilnog društva imaju važnu ulogu u tumačenju tih preporuka s aspekta stvarnih potreba zajednica, kao i u zagovaranju da nacionalni prioriteti ne budu svedeni isključivo na velike sustavne ili infrastrukturne intervencije, nego da uključe i ulaganja u socijalnu koheziju, lokalne usluge, uključivanje ranjivih skupina, jačanje kapaciteta i lokalne razvojne inicijative.

LEADER mreža Hrvatske
Jozefinska cesta 27
47 250 Duga Resa
Republika Hrvatska

Posebno je važno da se dionici iz civilnog društva, lokalne i regionalne samouprave te socioekonomskih partnera uključe rano i sustavno u proces oblikovanja Nacionalnog i regionalnog partnerskog plana Republike Hrvatske. Pravovremeno uključivanje nije samo pitanje participacije, nego i preduvjet za kvalitetnije planiranje, bolju prilagodbu intervencija stvarnim potrebama te veću učinkovitost i legitimnost provedbe.

Preporuke važne za organizacije civilnog društva u Republici Hrvatskoj

Na temelju predstavljene dokumentacije, posebice Izvješća Europske komisije za Republiku Hrvatsku SWD (2026) 211 u sklopu Europskog semestra, ali i rasprava tijekom studijskog posjeta mogu se izdvojiti sljedeća područja koja se mogu smatrati osobito važnima za organizacije civilnog društva u Republici Hrvatskoj:

1. ***Sustavno uključivanje dionika u planiranje i provedbu***
   Potrebno je inzistirati na sustavnom, smislenom i pravovremenom uključivanju lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, organizacija civilnog društva i drugih relevantnih dionika u oblikovanje i provedbu europskih fondova. Takvo uključivanje mora biti strukturirano, dokumentirano i sadržajno relevantno, a ne formalno ili naknadno.
2. ***Jačanje socijalne kohezije i deinstitucionalizacije***
   U budućem financijskom razdoblju potrebno je snažno zagovarati ulaganja koja doprinose socijalnom uključivanju, dostupnosti usluga, deinstitucionalizaciji i razvoju zajednice. Posebnu pozornost treba usmjeriti na skupine u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, kao i na područja s ograničenim pristupom javnim i socijalnim uslugama.
3. ***Razvoj kružnog gospodarstva i lokalne održivosti***
   Važno je prepoznati spor napredak u području kružnog gospodarstva te zagovarati veća ulaganja u odvojeno prikupljanje otpada, centre za ponovnu uporabu i popravak, lokalne modele održive proizvodnje i potrošnje te mjere koje doprinose smanjenju ovisnosti o uvoznim sirovinama. Organizacije civilnog društva u ovom području mogu imati važnu ulogu kroz edukaciju, pilot-projekte, praćenje provedbe i mobilizaciju lokalne zajednice.
   LAG-ovi i FLAG-ovi predstavljaju ključne dionike za kreiranje mjera namijenjenih stopostotnoj upotrebi proizvoda ribarstva i primarnih poljoprivrednih prozvoda.
4. ***Povezivanje istraživanja, inovacija i teritorijalnog razvoja***
   Hrvatska se i dalje suočava s izazovima fragmentiranosti sustava istraživanja i inovacija, složenim upravljačkim strukturama, regionalnim nejednakostima te slabijom povezanosti između znanstvenog sektora i gospodarstva. Za organizacije civilnog društva i razvojne mreže to otvara prostor za zagovaranje modela koji snažnije povezuju istraživanje, inovacije, lokalni razvoj i društvene potrebe, osobito u ruralnim, otočnim i perifernim područjima.
5. ***Očuvanje i jačanje LEADER/CLLD pristupa***
   U svim budućim zagovaračkim aktivnostima važno je jasno isticati da LEADER/CLLD predstavlja dokazani europski instrument integriranog teritorijalnog razvoja koji objedinjuje lokalno partnerstvo, višesektorsko povezivanje, inovativnost i razvoj odozdo prema gore. U novoj financijskoj arhitekturi potrebno je osigurati da taj pristup ne bude potisnut centraliziranim planiranjem i dominacijom velikih projekata, nego da zadrži svoju zasebnu razvojnu logiku, vidljivost i adekvatnu financijsku podršku.

LEADER mreža Hrvatske
Jozefinska cesta 27
47 250 Duga Resa
Republika Hrvatska

ZAKLJUČCI I DALJNJI KORACI

Za LEADER mrežu Hrvatske, sudjelovanje u ovom programu, dodatno je osnažilo argumentacijsku osnovu za buduće zagovaračke aktivnosti. Dobiveni uvidi potvrđuju da će u nadolazećem razdoblju biti nužno aktivno pratiti zakonodavni proces, pravodobno reagirati na prijedloge koji mogu utjecati na položaj civilnog društva i LEADER/CLLD pristupa te snažno zagovarati uključivanje organizacija civilnog društva, lokalnih razvojnih dionika i partnerskih mreža u finalno oblikovanje predloženog okvira i oblikovanje nacionalnih i regionalnih planova.
U rujnu 2026. očekuje se zajednički susret organizacija koje su sudjelovale u programu studijskog posjeta kako bi zajednički izradili zagovaračke stavove, definirali programske prioritete i povezali ih sa očekivanim postignućima nadolazećeg višegodišnjeg financijskog okvira.
Od sudionika se očekuje analiza dostavljenih materijala i priprema za intenzivne zagovaračke postupke, od listopada 2026.

REFERENCE I POVEZNICE

1. **Tematsko izvješće 11/2025. Transparentnost financiranja sredstvima EU dodijeljenim nevladinim organizacijama**
   https://www.eca.europa.eu/hr/publications/sr-2025-11

2. **Mišljenje 09/2026 o prijedlogu 2025/0240 (COD) uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028.-2034 i izmjeni Uredbe (EU 2023/955 i Uredbe (EU Eurotom) 2024/2509**
   https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/OP-2026-09/OP-2026-09_HR.pdf

3. **Prijedlog uredbe Europskog paralamenta i Vijeća o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028.-2034.- i izmjeni Uredbe EU 2023/955 i Uredbe EU (EU, Euratom 2024/2509 SWD (2025) 565 final**
   European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security - European Commission

1. **Prilozi prijedlogu uspostavi fonda**
   https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9a2cb6e6-6b76-11f0-bf4e-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_2&format=PDF

2. **Mišljenje 10/2026 o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za praćenje proračunskih rashoda i uspješnosti te drugih horizontalnih pravila za programe i aktivnosti Unije (COM(2025)545 final)**
   https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/OP-2026-10/OP-2026-10_HR.pdf

3. **Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi okvira za praćenje proračunskih rashoda i uspješnosti drugih horizontalnih pravila za programe i aktivnosti unije** {SEC(2025) 590 final} - {SWD(2025) 590 final} - {SWD(2025) 591 final}
   https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bb24b1ec-62fc-11f0-bf4e-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF

LEADER mreža Hrvatske
Jozefinska cesta 27
47 250 Duga Resa
Republika Hrvatska

4. **Prilog 1 Prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i vijeća o uspostavi okvira za praćenje proračunskih rashoda i uspješnosti drugih horizontalnih pravila za programe i aktivnosti unije**
   https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bb24b1ec-62fc-11f0-bf4e-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_2&format=PDF

5. **Uredba (EU, EURATOM) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije**
   https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202402509

6. **Privremeno izvješće Europskog parlamenta o prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028.-2034 i izmjeni Uredbe (EU 2023/955 i Uredbe (EU Eurotom) 2024/2509**
   https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CJ71-PR-787817_EN.pdf

7. **2026-COUNTRY REPORT-CROATIA SWD (2026) 211**
   https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/89b277e8-9b8c-45b9-bda6-2b3075250e0d_en?filename=HR_SWD_2026_211_1_EN_autre_document_travail_service_part1_v3.pdf

8. **POVEZNICA NA PLATFORMU ZA MEĐUPARLAMENTARNU SURADNJU- Politički dialog o Prijedlogu uredbe Europskog paralamenta i Vijeća o uspostavi Europskog fonda za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost za razdoblje 2028.-2034.- i izmjeni Uredbe EU 2023/955 i Uredbe EU (EU, Euratom 2024/2509 SWD (2025) 565 final**
   https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/document/COM-2025-0565